

D 40/00-01

Genom systematisk och uppsökande tillsyn (SUT) informerar sig Revisorsnämnden (RN) om kvaliteten i revisorers och revisionsbolags verksamhet. Som ett led i SUT har RN undersökt förutsättningarna för vissa av de revisorer som meddelats godkännande år 1983 eller tidigare att genomföra revisioner av godtagbar kvalitet. A-son ingår i denna grupp och har skriftligen fått besvara ett antal frågor. RN har även tagit del av hans dokumentation över utförd revision i tre aktiebolag. Med hänsyn till vad som framkommit har RN beslutat att överföra SUT-ärendet till ett disciplinärende. De överväganden som legat till grund för det beslutet har sammanfattats i en promemoria över vilken A-son yttrat sig.

Av handlingarna framgår bl.a. följande.

A-son bedriver revisionsverksamhet såsom enskild näringsidkare. Han har inte några anställda medarbetare utan arbetar ensam. A-son var i mars år 2000 vald revisor i 27 aktiva aktiebolag.

I samtliga tre revisionsuppdrag som RN granskat har frågan uppkommit om A-son gjort sig skyldig till överträdelse av aktiebolagslagens jävsbestämmelser genom att lämna alltför långtgående biträde vid upprättandet av bolagets årsredovisning och i ett fall även vid upprättandet av koncernredovisning. En av årsredovisningarna upprättades under våren 1998. Övriga årsredovisningar och koncernredovisningen har upprättats under våren 2000.

A-son har förklarat att han tillhandahållit bolagen "en rent teknisk hjälp" främst föranledd av den omständigheten att bolagen själva saknat program för upprättande av årsredovisning. Han har från vart och ett av bolagen erhållit en s.k. SIE-fil med "bokslutets saldobalans", samt de övriga uppgifter, inklusive förvaltningsberättelse, som behövs för årsredovisningen. A-son har därefter matat in bolagets uppgifter i sitt datorbaserade program. Saldobalansen importerar automatiskt i programmet. I förvaltningsberättelsen kan viss ordbehandlingsstext klippas in. Övriga uppgifter, exempelvis till noterna, måste skrivas in manuellt. Eventuella korrigeringar av materialet sker i samråd med bolagens företrädare. A-son anser att detta kan jämföras med att lämna råd och anvisningar. Den aktuella koncernredovisningen har tagits fram med hjälp av samma programvara som använts beträffande årsredovisningarna. Bolagen har härvid försett A-son med uppgifter om de koncerntransaktioner som skulle redovisas.

A-son har vidare hänvisat till bestämmelserna angående redovisningsjämv i Revisorsnämndens föreskrifter (RNFS 1997:1) om villkor för revisorers och revisionsbolags verksamhet m.m. (revisorsföreskrifterna) som trädde i kraft den 1 januari 1998. A-son har tolkat dessa föreskrifter som att en revisor "får hjälpa klientbolagen med de avslutande bokslutstransaktionerna samt årsredovisningen".

Den dokumentation över A-sons revisionsarbete RN granskat består huvudsakligen av checklistor framtagna i ett datorbaserat revisionsprogram samt bokslutsbilagor. Noteringarna beträffande de granskningsåtgärder som enligt checklistorna skall ha utförts är knapphändiga. I flera väsentliga avseenden saknas beskrivningar som visar hur granskningen genomförts och vad den omfattat. Detta har medfört att RN på en rad punkter behövt ställa kompletterande frågor till A-son för att kunna bedöma hans revisionsinsatser i de aktuella bolagen. Det har vidare framkommit att dokumentationen i två av uppdragen upprättats flera månader efter det att A-son avlämnat revisionsberättelse för räkenskapsåret ifråga.

RN gör följande bedömning.

Enligt 14 § lagen (1995:528) om revisorer (revisorslagen) skall en revisor noggrant iaktta gällande jävsbestämmelser för revisorer. Av 10 kap 16 § aktiebolagslagen (1975:1385) följer att den som biträder vid ett aktiebolags bokföring inte får vara revisor i bolaget. Med bokföring avses inte enbart den löpande bokföringen (grund- och huvudbokföring) utan även andra åtgärder, såsom t.ex. upprättande av årsredovisning, omfattas av begreppet.

En revisor som, på det sätt A-son beskrivit, själv har framställt en revisionsklients års- eller koncernredovisning med hjälp av ett datorbaserat program har enligt RN:s uppfattning lämnat biträde av sådant slag som faller in under ovan nämnda bestämmelse i aktiebolagslagen.

Det är i och för sig riktigt att revisorsföreskrifternas bestämmelser om redovisningsjäv (se §§ 6-9) lämnar visst utrymme för den valde revisorn att, som A-son uttryckt det, hjälpa klientbolagen i samband med upprättande av bokslut och årsredovisning. Enligt 6 § får dock revisorn inte biträda vid en revisionsklients redovisning på annat sätt än att lämna råd. Av 7 § följer att med råd bl.a. avses upplysningar om de krav som tillämpliga författningar och god redovisningssed ställer på redovisningen samt förslag till åtgärder i samband med bokslut och upprättande av offentlig redovisning. Det biträde A-son lämnat sina klienter kan enligt RN:s uppfattning inte anses utgöra rådgivning i nu angiven bemärkelse.

Mot bakgrund av det ovan anförda finner RN att A-son har biträtt vid sina revisionsklienters bokföring på ett sätt som står i strid med aktiebolagslagens jävsbestämmelser för revisorer.

Enligt 10 § revisorsföreskrifterna skall en revisor dokumentera sina revisionsuppdrag. Dokumentationen skall vara tydlig och överskådligt sammanställd. Den skall innehålla sådan information som är väsentlig för att revisorns arbete skall kunna bedömas i efterhand. Av god revisionssed följer vidare att dokumentationen skall upprättas i samband med revisionens genomförande.

Den dokumentation som RN tagit del av i ärendet innehåller inte tillräcklig information beträffande granskningens inriktning och omfattning för att kunna ligga till grund för en tillfredsställande analys av A-sons revisionsinsatser i de tre aktuella uppdragen. I två fall har dokumentationen dessutom upprättats långt efter det att revisionen avslutats.

Sammanfattningsvis finner RN att A-son, genom att dels inte iaktta gällande bestämmelser rörande redovisningsjäv, dels inte dokumentera sina revisionsuppdrag i enlighet med gällande föreskrifter och god sed, har åsidosatt sina skyldigheter som revisor i sådan utsträckning att disciplinär påföljd är motiverad.

Med stöd av 22 § andra stycket revisorslagen meddelar RN A-son varning.

Ärendet har avgjorts av RN:s ordförande Lennart Grufberg samt ledamöterna Elisabet Fura-Sandström, Klas-Erik Hjorth, Hans Karlsson, Margit Knutsson, Jan-Erik Moreau, Claes Norberg och Eva-Britt Nordhall. Vid den slutliga handläggningen har i övrigt närvarit kanslichefen Christer Lefrell samt avdelningsdirektören Fredrik Bengtsson, föredragande.